

Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Kastamonu University Journal of Faculty of Economics and
Administrative Sciences

Aralık 2021 Cilt: 23 Sayı:2
 iibfdergi@kastamonu.edu.tr

Başvuru Tarihi / Received: 27.10.2021
Kabul Tarihi / Accepted: 30.12.2021
DOI: iibfdkastamonu.1014111

Maden İdari Para Cezaları ve Yargısal Denetimi

Yavuz GÜLOĞLU¹, Sadık SURAN²

Öz

Madencilik başta sanayi olmak üzere ülkelerin gelişmişlik düzeylerini etkilemektedir. Günümüzde kullandığımız birçok ürün madencilik faaliyeti sonucu elde edilen minerallerin işlenmesi ile meydana gelmektedir. Madencilik faaliyetlerinin hukuki bir zeminde icra edilebilmesini sağlamak amacıyla kabul edilen Maden Kanunu, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, çevre ve toplum sağlığının korunması ve meydana gelebilecek uyumsuzlukların çözümüne katkı sağlamaktadır. Maden Kanunda düzenlenen haklar ve yükümlülüklerin ihlali durumunda uygulanan idari yaptırımlarla madencilik politikalarının işlerliği sağlanmaya çalışılmaktadır. Madencilikte üretim faaliyetlerinin devam edebilmesi, kamusal kaynakların etkili ve verimli şekilde kullanılabilmesinin sağlanması, çevreye ve insan sağlığına uygun şekilde faaliyette bulunulmasının temin edilmesi için maden mevzuatına aykırı faaliyetleri icra eden kimselere kanun koyucu tarafından belirlenen birtakım müeyyideler uygulanmaktadır. Bu çalışma maden mevzuatına aykırı faaliyetler icra eden kimselere uygulanan idari yaptırımlar hakkındadır. 3213 sayılı Kanunda yer alan idari para cezaları İdare Mahkemesi, Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay kararları ışığında açıklanarak, yargı yoluna başvurma, başvuru süresi ve yeri ile şekil, usul ve esaslarına yer verilmiştir. Kesinleşen idari para cezalarının tebliği, tahsili, zaman aşımı konuları irdelenmiştir. Maden idari para cezaları, başta Maden Kanunu olmak üzere Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve uluslararası mevzuat çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *İdari Para Cezası, Maden Kanunu, Yargısal Denetim*

Jel Kodu: *K10, K23*

Mining Administrative Fine and Judicial Review in Terms of Ensuring Public Order

Abstract

Mining affects the development levels of countries, especially industry. Many products we use today originate from processing minerals obtained from mining activities. Mining Law, which is acknowledged in order to carry out mining activities on a legal basis, contributes to providing sustainable development, protecting the environment and public health and solving incompatibilities that may occur. It is tried to provide the functionality of mining policies with the rights regulated in mining Law and administrative sanctions applied in case of breach of an obligation. In mining, some sanctions determined by the lawmaker are imposed on those who carry out illegitimate activities to continue productive activities, provide using public resources effectively and productively and ensure functioning appropriately to the environment and human health. This study is about administrative sanctions applied to people who carry out activities against mining legislation. Administrative fines that are in the law no. 3213 are explained in the light of the judgements of Administrative Court, District Administrative Court and State Council; and recourse to the court, application period, place, type, procedure and principles are included. The declaration, obtaining, and time out matters of final administrative fines are examined. Mining administrative fines are evaluated within the Mining Law, Turkish Criminal Law, Misdemeanor Law, Code of Criminal Procedure and international legislation.

Anahtar Kelimeler: *Administrative Fine, Mining Law, Judicial Review.*

Jel Codes: *K10, K23*

¹ **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kastamonu, Türkiye. **E-posta:** yavuzguloglu@kastamonu.edu.tr **Orcid no:** 0000-0003-4493-2179

² Hâkim
Atıf/Citation: Güloğlu, Y., Suran, S. (2021), Maden İdari Para Cezaları ve Yargısal Denetimi, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23/2, s. 24-48

Extended Abstract

Introduction

Mining studies in the modern sense are being carried out rather by industrially developed countries. Many products used in human life occur by processing the minerals obtained as a result of mining activities. Some current and special arrangements are being made in legislation in order to protect the environment and public health and mining activities that positively contribute to ensuring sustainable development and enable people working in this field performing their tasks away from primitive methods. Although innovations in technology have positive effects on attaining mine, they may have some adverse effects on the nature and people working in this field during or after mining activities. Sometimes it is necessary to permit these studies after determining the overriding public interest, by comparing the profit of the product of mining activities and whether there are no mining activities, the nature becomes untouched, and the ground where mining activities are being conducted is protected. In general, it is observed that less developed or developing countries prefer earning their income by selling the raw ore they extracted from the ground by primitive methods and ways that protect the human life less, while the developed countries prefer either exporting the mine after processing it or, even they do not possess mine, processing the raw ore they imported and selling it with higher profit and earn a higher income.

It can be stated that Mining Law is a field where doctrine does not pay adequate attention. Therefore, problems that may occur in this field are solved with legal precedents of courts regarding the topic. Judicial bodies contribute to the development of mining law and stuffing of concepts with their decisions about the inconsistencies that may arise. However, judicial authorities can only contribute to the field of mining law due to the events that come before them and to the solution of this problem.

In Turkey, it is tried to provide continuity in mining policies and protecting environment and human health by means of Mining Law No. 3213, which was passed in order to enable mining studies to be conducted on a legal basis and administrative sanctions in case of violation against the obligations regulated in Mining Law.

Mining Law is in close contact with such public law disciplines as Turkish Criminal Law, Code of Criminal Procedure, Law of Misdemeanor, Administrative Law, as well as many different disciplines such as industrial law, obligations law and enforcement law. However, today, the mining law field has become an area where possible disputes are resolved through arbitration. It is observed that the arbitration clause is set to agreements about the possible controversies especially related to the mining activities run by foreign capital.

Mining activity has some aspects that should be examined as administrative activity, which concern Administrative Law. Mines are in close relation with not only public property but also various subtitles of current and basic topics such as administrative actions, administrative procedure law enforcement, incentive and corroboration actions, government intervention in economic life in terms of administrative law.

This study is about some sanctions determined by the legislator in order to ensure and protect public order and to provide people who commit acts contrary to mining legislation with the fulfillment of duties and obligations. The main objective in the preaching and enforcement of these sanctions is primarily enabling mining activities to be carried out in harmony with the environment and human health. Carrying out mining activities away from people's social living spaces makes it difficult to identify and follow wrongful acts by individuals and public officials on duty.

Method

The study is limited to administrative sanctions in Mining Law No. 3213 and especially concentrated on administrative fines. Administrative fines in the field of mining are sanctions of fiscal nature which are applied personally by administrative authorities without recourse to judicial authorities and take place as getting some money in cases expressly permitted by law due to acts that constitute a violation of social order. It is aimed at both avoiding unnecessary repetitions and presenting the topic in a concise and holistic manner by gathering administrative fines in the law under certain headings instead of handling them one by one. In this sense, prevailing principles of mining administrative fine are mentioned generally first, and then statements about the application of administrative fine regulations in Mining Law to the following activities are made: engaging in unauthorized mining, earthwork pouring, illegal and misstatements, not joining in audits and examinations carried out by administration, obscuring, transport without a shipping slip, production without license and operation permit, incomplete or no deposit of state rights and guarantees, not economically operating the mine subject to the license, not submitting the activity report and documents within the preliminary research period, not correcting technical deficiencies in the operating license, not paying the license base fee, not reporting the electronic notification address and not obtaining necessary permits, acting contrary to the business project, not submitting business activity report, engaging in mining operations without meeting employment conditions, not retaining waste, balance stack and slags, not employing a technical supervisor, not reporting registered electronic address and not using the address actively. The notification, withdrawing, and timeout of final administrative fines applied by administration are examined.

Result and Discussion

Administrative fines in Mining Law are regulated in detail, and sanctions to be applied to each action are determined one by one in law and regulation. It can be said that some of associated with license fines regulated in Mining Law are made up for the shortcomings while the majority of them belong to the basic topic. Although criminal fines are regulated in detail, it is witnessed that some public officials working in different places take different actions from each other while applying administrative fines to the same actions determined in the law. There is a similar situation while judicial authorities inspect criminal fines by taking general regulations of authorities into account, and it causes different interpretations. Thus, it affects the law of license holders. When sanctions applied in legal regulations that are legislated away are observed, it is viewed that they cause the contract between private entity and administration to come to an abrupt end, while it has become more flexible with the changes. It is a positive development. It is because termination of the contract in mining studies that require big investments may sometimes cause irreparable destruction in a private entity. Although it is seen that sanctions applied by the administration about the termination of the contract with the mining activities conducted by a private entity are cancelled and is decided to keep the contract alive, there are frequently met legal precedents that sanctions about the protection of the environment are approached more precisely in judicial orders and fines applied by the administration are found lawful.

GİRİŞ

Madencilik, yer kabuğunda bulunan minerallerin belli yöntemler kullanılarak elde edilmesi faaliyetidir (Tamzok, 2005: 2). Maden hukuku sahası ise bir anlamda yasanın gerekli ve sürekli ilgiyi göstermediği, doktrinin de yeterince işlemediği bir alan olmasına binaen problemlerin çözümü neredeyse tek başına yargının sırtında kalmış bir alandır. Yargı önüne gelen uyuşmazlıklarda verdiği kararlarla maden hukukunun gelişimine, kavramların içlerinin de dolmasına katkı sunarak teorinin yapmadığını yapmak durumunda kalmış, sorunları çözerken de tutarlı bir çizgi takip etmek durumunda kalmıştır. Ancak yargı, maden hukukuna sadece önüne gelen olaylar sebebiyle ve bu problemin çözümü ile sınırlı olarak katkı sunabilmektedir. Bu nedenle alanın gerçek aktörlerinin problemleri ele alması zorunludur (Gülan, 2008: 9). Maden hukuku iş hukuku iş hukuku, borçlar hukuku, icra hukuku, uluslararası hukuk gibi farklı alanlarla iç içe bir disiplindir (Telli, 1989).

Maden çıkarma faaliyetinin idari faaliyet olarak niteliği, özel hukuk kişileri veya onlarla birlikte madenlerin çıkarılması durumunda hukuki tavsif bakımından irdelenmesi gereken İdare Hukukunu ilgilendiren yönleri bulunmaktadır. Madenler idare hukuku bakımından sadece kamu malları açısından değil; idari işlemler, idari usul kolluk, özendirme ve destekleme faaliyetleri, idarenin ekonomik hayata müdahalesi gibi güncel ve temel konularında çeşitli alt başlıkları ile yakın bağlantıları bulunmaktadır.

Bu çalışmada 3213 sayılı Kanun temel alınarak maden mevzuatına aykırı faaliyetler icra eden kimselere uygulanan idari yaptırımlar, idari para cezaları İdare Mahkemesi, Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay kararları ışığında açıklanarak, kesinleşen idari para cezalarının tebliği, tahsili, zaman aşımı konuları değerlendirilmiş, yargı yoluna başvurma, başvuru süresi ve yeri ile şekil, usul ve esaslarına yer verilmiştir. Türk Maden Hukukundaki idari para cezasında farkları belirtilmiştir.

1. İDARİ YAPTIRIMLAR

Müeyyide, kurallara uyulmamasına karşı düzenin bir tepkisi olarak (Özay,1985) hukuk düzeni tarafından öngörülen ve düzenlenen bir cebir işlemidir (Gözler,1998). Suç ve cezalardan ayırt edici olarak idare hukuku kurallarına aykırılık hallerinde kendine özgü bir kavram olan yaptırım kavramı tercih edilmektedir (Gülan, 2006). İdare hukukunun kural, ilke ve usullerine göre belirlenen yaptırımlar (Günday, 2004), idarenin üstlenmiş bulunduğu görevleri etkili bir biçimde ve ivedilikle yerine getirebilmesinin aracıdır ve idari düzenin sağlanması amacıyla hizmet eder (Üzülmez, 2001: 259).

İdari yaptırımlar, daha esnek olsa da (Oğurlu, 2001) idari suçlar yönünden de "suçta ve cezada kanunilik" ilkesine³ (AYM, 2015) uygun olarak yasaların açıkça yetki verdiği ve yasaklamadığı durumlarda, kişinin düzen içine çekilmesi için önceden belirlenmiş emir, yasak ve kurallara aykırılık halinde, araya yargı kararı girmeksizin idarenin doğrudan doğruya bir işlemi ile ve İdare Hukuku'na özgü usullerle vermiş olduğu yükümlendirici cezalardır (Özay, 1985).

Anayasa Mahkemesi'ne göre idari yaptırımların bir türü olan idari para cezası "Toplumsal düzene aykırılık oluşturan eylemler nedeni ile yasanın açıkça izin verdiği durumlarda, idarenin yargı organına başvurmadan kendisinin bizzat uyguladığı ve bir miktar paranın alınması biçiminde gerçekleşen malî nitelikli yaptırımlar" olarak tanımlanırken

³ "İdari suç ve cezalara ilişkin kanun metninin, bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olması gerekir."

Uyuşmazlık Mahkemesi'ne göre, "kamu düzeninin sağlanması ve korunması görev ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlama amacına yönelik yaptırımlar" (UM, 1998) olarak tanımlanmıştır.

İdarenin kamu hizmetlerini gereği gibi yerine getirebilmesi için kendisine tanınan yetkilerle, kamu düzeni ve güvenliğini, kamu sağlığını, ulusal servetleri zamanında ve gereği gibi koruyabilme imkânına kavuşur (Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, 2019: 597). Bu nedenle idareye geniş ve çeşitli yaptırımlar uygulama yetkisi tanınmıştır. Madenler de ulusal servet olma özellikleri ve üretim süreçlerinde kamu sağlığının olumsuz etkilenme ihtimali bulunması nedeniyle idari yaptırım ve idari para cezalarına konu olmaktadır (AYM, 1997). 3213 sayılı Maden Kanunu uyarınca, ruhsat hukukundan kaynaklı ihlallere karşı uygulanabilecek idari para cezasını verme ve idari yaptırım uygulama yetkisi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB)'na bağlı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG)'ne tanınmıştır.

1.1 Para Cezası Ayrımı

Adli para cezaları yargı makamlarınca suç karşılığı öngörülen yaptırım türü iken idari para cezaları, idari makamlar tarafından kabahatin karşılığı olarak uygulanan cezalardır. Yani yargıç kararına ihtiyaç duyulmaksızın uygulanabilmektedir (Gölcüklü; 1963:136). Adli para cezalarının yerine getirilmemesi durumunda hükmün hapis cezası şeklinde uygulanması imkânı bulunmaktadır. Oysa idari para cezalarının gereği yerine getirilmediğinde yani ödenmediğinde hürriyeti kısıtlayıcı bir yaptırımın uygulanabilmesi mümkün değildir.

İdari para cezaları kural olarak ertelenemez, ancak adli para cezaları için 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkındaki Kanun'un 6'ncı maddesinde yer alan erteleme, cezanın kişiselleştirilmesi araçlarından birisi yargı yetkisi elinde bulunan hakimler tarafından kullanılarak uygulanabilir.

Adli para cezaları tıpkı hapis cezaları gibi adli sicile işlenir, idari para cezaları ise adli sicile işlenmez (Çadırcı, 2020: 10). Adli para cezaları toplum düzeninin yeniden sağlanmasını temin etmek amacıyla, idari para cezası ise idari düzeninin korunması için uygulanmaktadır. İdari para cezaları gerçek veya tüzel kişilere uygulanabilirken, adli para cezası yalnızca gerçek kişilere uygulanabilmektedir.

1.2. Maden İdari Para Cezalarına Hakim Olan İlkeler

Maden hukukunda öngörülen yaptırımlar ile çevre ve insan sağlığıyla uyumlu faaliyetlerin yürütülmesi amaçlanmalıdır (Cesur ve Güloğlu, 2018: 368). Türk Maden Hukukunda yer alan idari para cezalarında olduğu gibi benzer şekilde madencilik faaliyetlerinin yürütüldüğü dünyadaki ülkelerdeki hukuk sistemlerinde de idari para cezaları bulunmaktadır (Gürses, 2011: 60).

Maden hukukunda arama ve işletme evreleri olmak üzere iki aşamalı olarak icra edilen madencilik faaliyetlerinin her ikisi de ruhsata bağlı olarak yürütülmektedir.

1.2.1. Belirlilik İlkesi

Hukuki güvenlik ilkesinin gerçekleşebilmesinin sağlanması için öncelikle sadece yasal belirlilik değil aynı zamanda hukuki belirlilik ilkesinin de sağlanması gerekmektedir. Belirlilik ilkesi, kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarını engellemek amacıyla yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını gerekli kılar. Erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olma gibi

niteliksel gereklilikleri karşılması koşuluyla mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir.

Madenlere ilişkin idari para cezalarının, hiçbir yanlış anlaşılmaya mahal vermeyecek şekilde belirli ve açık şekilde düzenlenmesi zorunludur. Belirlilik ilkesi hukuk devleti ilkesini hayata geçiren bir ön koşuldur. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 91(1) sayılı Tavsiye Kararı, idari yaptırımlara ilişkin düzenlemelerde belirlilik kuralına vurgu yapmaktadır.

Maden idari para cezaları kapsamında Maden Kanunu'nda ve Maden Yönetmeliği'nde yasaklanan kabahat oluşturan eylemlerin tanımlanması, bu eylemlerin karşılığı olan yaptırım miktarının alt sınırı ve üst sınırlarının belirtilmesi gerekmektedir. Böyle bir düzenleme olmaksızın ve sınırları çizilmeksizin genel bir çerçeve oluşturmak suretiyle oluşturulan tüm para cezaları, hukuki belirlilik ilkesine aykırılık teşkil edecek ve hukuka aykırı hale gelecektir.

Maden idari para cezalarında hukuki belirlilik ilkesinin en önemli sonucu kıyas yasağıdır. Maden Kanunu özelinde kanunda kıyas yapılmasını gerektirecek bir durum öngörülmemiş ve hukuki belirlilik ilkesi sağlanmıştır. Yaptırım öngören yasal düzenlemelerin hazırlanması sırasında hukuki belirlilik ilkesini Kanun koyucunun dikkate alması gerektiği açık olsa da idari yaptırım kararını uygulayacak mekanizmalarında kararlarının anlaşılabilir düzeyde olması gerekmektedir. Başka bir anlatımla idari para cezası vermeye yetkili kurumların hangi kanun maddesinin hangi bendine dayanarak işlem tesis ettiğini sarıh şekilde belirtmesi gerekmektedir. Danıştay kararlarında "belirlilik ilkesi" ne atıf yapılmakta, ceza yaptırımının yasama organı tarafından tereddüt oluşturmayacak biçimde düzenlenmesi, suçu oluşturan fiili gerçekleştiren kişiye uygulanacak cezanın cinsinin, miktarının, alt ve üst sınırlarının belirlenmesinin zorunlu olduğu belirtilmektedir.

Belirlilik ilkesinin maden para cezaları yönünden uygulanmasına yönelik olarak Sakarya 2. İdare Mahkemesinin 29/10/2019 tarih ve E: 2019/420, K:2019/740 sayılı kararında; "Uyuşmazlıkta, davacı şirketin, projede beyan ettiği üretim miktarının 1000 m³ olduğu, 2012 yılında 490,63 m³, 2015 yılında 350,00 m³ üretim yaptığı 2013, 2014, 2016 yıllarında üretim yapmadığı, Anayasa'nın 38'inci maddesine uygun olarak suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca, dava konusu işleminde fiilin işlendiği tarihte yürürlükte bulunan kanun maddesinin uygulandığı, (dava konusu işleme uygulanan haliyle) Maden Kanunu'nun 24'üncü maddesinin 12'ncifikrasının ilk cümlesinde "Beş yıllık sürede mücbir sebepler ve beklenmeyen hâller dışında üç yıldan fazla" ifadesinin kullandığı, ikinci cümlesinde ise "Bu üç yıllık süre içinde" ifadesini kullandığı, dava konusu işlemin sebep unsurunun ruhsat sahasında 2013, 2014, 2016 yıllarında üretim yapılmaması olduğu, 2017 yılında zikredilen maddede yapılan değişiklik ile "üç yıldan fazla" ifadesinin üretimin en az olduğu herhangi üç yıl olarak değiştirildiği görülmüştür.

Bu durumda Maden Kanunu'nun 24'üncü maddesinin 12'ncifikrasının ilk cümlesinde, üç yıl ifadesi yerine üç yıldan fazla ifadesinin kullanıldığı, denetimin yapıldığı 5 yıllık sürede davacı şirketçe sadece üç yıl üretim yapılmadığı yani yasada öngörülen 3 yıldan fazla üretim yapmama koşulunun oluşmadığı, ikinci cümlede yer alan "bu üç yıllık sürede" ifadesinin ise üretimin yapılmadığı 2013, 2014, 2016 yıllarından oluşan 3 yıllık süre dışındaki tüm üç yıllık süre alternatiflerinde uygulanma ihtimalinin bulunmadığı, mevcut alternatifler içinde kanunda doğrudan öngörülmemen en dezavantajlı halin baz alınmasının hukuki güvenlik ilkesine aykırı olacağı, Kanun koyucunun yapılan son yasal düzenleme ile belirlilik ilkesine uygun olarak üretimin en az olduğu herhangi üç yıl olarak değiştirmesine rağmen işleme uygulanan mevzuat

hükmü bu denli belirli(açık) olmadığı için direkt olarak üretimin yapılmadığı 2013, 2014, 2016 yıllarından oluşan üç yıl baz alınarak fıkranın ikinci cümlesinin de uygulanamayacağı, kaldı ki dava konusu işlemin fıkranın ilk cümlesine binaen yani üç yıl üretim yapılmama gerekçesiyle tesis edildiği görüldüğünden, dava konusu 11/12/2018 tarih ve 456967 sayılı Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.” gerekçesiyle belirlilik ilkesine uymayan idari para cezası iptal edilmiş, anılan karar istinaf incelemesinde İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. İdari Dava Dairesinin 17/01/2020 tarih ve E:2020/13, K:2020/78 sayılı kararı ile hukuka uygun bulunarak onanmıştır. Yine aynı yönde olmak üzere Kastamonu İdare Mahkemesinin 12.06.2020 tarih ve E:2018/1839 K:2020/708 sayılı kararında “Yukarıda alıntılara yer verilen mevzuat hükümlerindeki KEP adresinin kullanılmaması fiiline yaptırım öngörülmesindeki amaç ve adres kullanmama fiilinin süreklilik arz eden niteliği de birlikte düşünüldüğünde; KEP adresinin kullanılmaması sebebiyle idari para cezası uygulanabilmesi için, ilk üç aylık dönem sonunda (01/09/2018 tarihinden 01/12/2018 tarihine kadar olan dönem) ihlalin tespit edilip idari yaptırımın uygulanmasıyla birlikte ilgililere tebliğ edilmesi gerektiği, başka bir deyişle mevzuata aykırılıkların devamı halinde ilgililerin hangi yaptırımla karşılaşabileceklerini önceden öngörmeleri gerektiği, aksi halde uygulanan idari yaptırımdan haberdar olmayan ilgilinin, süreklilik arz eden kullanmama durumuna son vermesinin kendisinden beklenemeyeceği açıktır. Somut olayda ilk ihlalin gerçekleştiği (dönem olarak; 01/09/2018 tarihinden 01/12/2018 tarihine kadar olan kısım) dönem sonunda KEP adresinin kullanılmadığına ilişkin bir tespit yapılmadığı ve bu döneme ilişkin ayrı bir idari yaptırım kararının uygulanarak davacıya tebliğ edilmediği, idari para cezasının kümülatif olarak uygulandığı, bu durumun idari işlemlerdeki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri ile bağdaşmadığı, bu bakımdan dava konusu işlemin bu kısmının hakkaniyete ve hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.” gerekçesiyle dava konusu işlem ve idarenin hukuki belirlilik ilkesine aykırı davranması sonucu iptal edilmiş anılan Ankara Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesinin 23.03.2021 tarih ve E:2020/1540, K:2021584 sayılı kararı ile onanmıştır.

1.2.2. Şahsilik İlkesi

Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi ulusal ve uluslararası hukukun temel ilkelerinden biridir. Temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasında önemli bir paya sahip olan bu ilke, Anayasanın 38’inci maddesinde “ceza sorumluluğu şahsidir.” hükmü ile düzenlenmiştir. Ceza sorumluluğu şahsiliği, kimsenin başkasının fiillerinden cezalandırılmaması anlamına gelmektedir.

Ceza hukukunda olduğu gibi idari yaptırımlar alanında da haliyle maden idari para cezalarına ilişkin uyuşmazlıklarda şahsilik ilkesi önem arz etmektedir. Anayasa Mahkemesi konuya ilişkin olarak özetle; “...Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Diğer bir anlatımla bir kimsenin yalnızca kendi eyleminden sorumlu olmasıdır. Bu ilkeye göre fail ya da şerik olmayan kişilerin bir suç sebebiyle cezalandırılmaları mümkün değildir. Anayasa'nın 38'inci maddesinin yedinci fıkrası ile ilgili gerekçede de “... Bu ilke dahi ceza hukukuna yerleşmiş ve 'kusura dayanan ceza sorumluluğu' ilkesine dâhil, terki mümkün olmayan bir temel kuralıdır.” biçiminde ilkeyi özetlemektedir. “Anayasa'nın 38. maddesinde idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasında bir ayırım yapılmadığından her ikisi de bu maddede öngörülen ilkelere tabidir” (AYM, 2019) görüşüne yer verilerek, idari yaptırım kararlarında da şahsilik ilkesinin uygulanacağını açıkça ifade etmiştir.

Maden hukuku anlamında idari para cezasının gerçek kişi ya da tüzel kişiye uygulanmasında şahsilik ilkesi bakımından

herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Miras yoluyla gerçekleşen maden ruhsat intikallerinde mirasçının uhdesinde gerçekleşen fiiller sebebiyle mirasçıların para cezalarından sorumluluğu devam etmemektedir. Yine cezaların şahsiliği ilkesi gereği ruhsat devirlerinden önce gerçekleşen fiillerden, fiili işleyen gerçek ya da tüzel kişi sorumludur.

Maden para cezalarında şahsilik ilkesine ilişkin olarak; Ankara 14. İdare Mahkemesi'nin 13/12/2019 tarih, E:2019/639, K:2019/2343 sayılı kararında; "... Ankara İli Mamak İlçesi hudutları dâhilinde Sicil:20053499 sayılı II (a) grubu (kalker) işletme sahasında 380 no'lu parselde mülkiyet sahiplerinden izin alınmadan üretim yapıldığı anlaşılmakla birlikte, söz konusu işletme sahasının A. G. tarafından Maden Kanunundan doğan tüm hak ve vecibeleri ile birlikte 25.09.2017 tarihinde Bakanlık onayı ile davacı şirkete devredildiği, 380 parsel sayılı taşınmazda, devir tarihinden önce taşınmaz sahiplerinden izin alınmadan üretim yapıldığının anlaşıldığı, 380 parsel sayılı taşınmazda izin alınmadan yapılan üretimin davacı şirket tarafından gerçekleştirilmiş olduğuna ilişkin dosyaya bilgi ve belge sunulmadığı, devir tarihinde önce izin alınmadan yapılmış olan üretimden davacı şirketin sorumlu tutulmasının cezaların şahsiliği ilkesi bakımından hukuka aykırı olduğu, öte yandan söz konusu parselin mülkiyetinin davacı şirket tarafından satın alınmış olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır" gerekçesiyle ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi gereği davacı hakkında uygulanan maden para cezasının iptaline karar verilmiştir.

1.2.3. Kanunilik İlkesi

İdarenin maden idari para cezası uygularken hukukun çizdiği çerçeveye içerisinde kalmasını sağlayan en önemli ilkedir. Maden para cezalarında kanunilik ilkesinin kabul edilmesinin sonucu olarak, idari birimler arasında yeknesak düzenlemeler yapılabileceği gibi, keyfi olarak bireylerin özgürlük alanları daraltılamayacaktır. Zira keyfi uygulamalar, hukuksal istikrar ve güven duygusunun bozulmasına yol açar. Aksi takdirde kişilerin hak ve özgürlükleri idari işlemlerle sınırlandırılabilir. İdari para cezası gibi kişinin doğrudan malvarlığına etkide bulunan yaptırımlar kanunilik ilkesi sayesinde idareye sınırlama getirmektedir (Gündüz, 2004: 31).

AİHS'nin 7'nci maddesinde "Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Aynı biçimde, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez" (AİHS, 2021) düzenlemesi yer almaktadır. Anayasa'nın 38'inci maddesi ise kanunilik ilkesini "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suç işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur" biçiminde düzenlenmiştir. Kabahatler Kanunu 4'üncü maddesinde ise; "Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir. Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir." biçiminde düzenlenmiştir. Sıralanan bu mevzuat hükümlerinden kabahatlerin niteliği gereği çok fazla ve çeşitte olabilmesinden ötürü, Kanun koyucuya hangi fiillerin kabahat oluşturduğuna dair düzenleyici işlemle kabahati belirleme yetkisi tanınmıştır. Ancak bu durumda dahi kabahatin miktarı ve süresinin Kanunla belirlenmesi hususu korunmuştur.

Kabahat oluşturan fiiller açısından kanunilik ilkesinin sınırları, suç ve cezadaki kanunilik ilkesi kadar açık ve kesin

değildir. Ceza kanunlarında suç olarak tanımlanan fiiller niteliği itibarıyla ağır ihlaller olurken kabahatler bu ağırlığa ulaşmayan daha hafif ihlaller olarak karşımıza çıkmaktadır (Yüksel, 2005: 29).

Kanunilik ilkesinin zaman bakımından uygulama konusunda suçlar ve bunlara uygulanacak cezalar bakımından suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun hükümleri ile sonradan yürürlüğe giren kanun hükümleri farklı ise failin lehine olan kanun hükmü tatbik edilirken idari yaptırımlarda ve para cezalarında ise Kabahatler Kanunu yaptırımının uygulanma zamanı açısından derhal uygulanma prensibini benimsemiştir. Maden idari para cezalarında suç ve cezada dayanağını Anayasadan alan lehe olan hükmün uygulanması ilkesi, ancak işlendiği tarihte yürürlükte olan kanun hükmü uyarınca suç sayılan bir fiil daha sonra yürürlüğe giren bir kanun hükmü ile suç olmaktan çıkarılmışsa veya sonradan yürürlüğe giren kanun hükmü suçun işlendiği zaman yürürlükte olan kanun hükmüne göre suçlunun lehine bir düzenleme getiriyorsa, sonradan yürürlüğe giren kanun hükmünün daha önce işlenmiş olan suç sayılan fiillere uygulanması gerekmektedir. Konuya ilişkin örnek Samsun Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 11/11/2020 tarih ve E:2020/372, K:2020/657 sayılı kararında zaman bakımından uygulama ile ilgili olarak “davacı tarafından ihlal edildiği belirtilen 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 29'uncu maddesinde; "İşletme süresince ruhsat sahibi her yıl mart ayı sonuna kadar her işletme izni için işletme faaliyet raporunu, imalat haritasını, bilançosunu, arama faaliyet raporunu ve bir sonraki yıl için üretim programını ilgili daireye vermek zorundadır. Yukarıdaki fıkrada belirtilen hususlar iki defa yerine getirilmediği takdirde işletme teminatı Madencilik Fonuna irad kaydedilir. Üç yıl içinde bütün noksanlıklar tamamlanmamış ise ruhsat iptal olunur." hükmüne yer verilmekte iken, anılan maddede 04/02/2015 günlü, 6592 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi ile yapılan değişikle; "Ruhsat sahibi, her yıl nisan ayı sonuna kadar bir önceki yıl içinde gerçekleştirdiği işletme faaliyeti ile ilgili teknik belgeleri, işletme faaliyet raporunu ve işletme sahasında arama yapmış ise arama ile ilgili bilgileri Genel Müdürlüğe vermekle yükümlüdür. Yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde 30.000 TL idari para cezası uygulanır. Yükümlülük yerine getirilinceye kadar üretim faaliyeti durdurulur." kuralı getirilmiş ve 29'uncu maddenin 4'üncü fıkrası uyarınca verilmesi gereken belgelerin süresi içinde idareye verilmemesi fiiline yönelik olarak ilk defa idari para cezası yaptırımını düzenlenmiştir.

Bu durumda; 2013 yılına ilişkin işletme bilgi formunun davacı tarafından en geç 31/03/2014 tarihine kadar idareye verilmesinin gerekmesi nedeniyle, işletme bilgi formunun süresi içinde idareye verilmemesi fiilinin bu tarihte işlendiğinin kabulü gerekmekte olup; bu tarih itibarıyla Kanunda anılan fiil karşılığı idari para cezası yaptırımının öngörülmemesi, idari para cezası yaptırımının 2015 yılında getirilmiş olması karşısında, 2013 yılı işletme bilgi formunun süresi içinde idareye verilmediğinden bahisle davacının idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığından, İdare Mahkemesi kararının gerekçesi yerinde bulunmamış ise de kararda sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmemiştir.” şeklindeki gerekçeli kararı ile sonradan yürürlüğe giren cezai müeyyidenin geçmişe etkili olacak şekilde derhal uygulanamayacağını, lehe ve aleyhe olan durum tespitinin yapılması gerektiğini açıkça belirtmiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu “idarî yaptırımlar bakımından ceza verilmesinin dayanağı kuralın yürürlükten kaldırılması veya lehe düzenleme yapılması yoluyla ortaya çıkan yeni hukukî durumun dikkate alınması gerektiği sonucuna varmaktadır.” Ancak, kanun değişikliğiyle idari para cezası verilmeden önce “uyarı”, aynı takvim yılında tekrar ihlal şeklindeki bir değişiklik halinde idari para cezası yerine uyarı verilmesine dönüşmüş bir düzenlemenin de lehe bir düzenleme sayılması gerekir (Gülan, 2019: 2960).

Danıştay'ın idari yaptırım kararlarının zaman bakımından derhal uygulanması gerektiğine yönelik kararları (DİDDK, 2013) bulunduğu gibi lehe ve aleyhe değerlendirmesi yaptığı kararları da bulunmaktadır (DİDDK, 2006).

1.2.4. Zamanaşımı İlkesi

Zamanaşımı, suçun veya eylemin işlenmesi veya hüküm/kararın kesinleşmesinden itibaren kanunun önceden belirlediği bir sürenin geçmesiyle, idarenin ceza veya infaz yetkisini ortadan bir durumdur. Kamu hukukunda hakim, zamanaşımını re'sen göz gönünde bulundurmamak zorundadır. Kabahatler Kanunu'nun 20'nci maddesindeki ceza verme yetkisini ortadan kaldıran süre niteliğindeki soruşturma zamanaşımı TCK'daki dava zamanaşımına, 21'inci maddesindeki yerine getirme zamanaşımını, kesinleşmiş bir mahkûmiyetin infazını ortadan kaldırır nitelikteki TCK'daki ceza zamanaşımına benzetmek mümkündür (Özsoy, 2020).

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "soruşturma zamanaşımı" başlıklı 20'nci maddesinde; "Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idarî para cezasına karar verilemez. Soruşturma zamanaşımı süresi; a) Yüz bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde beş, b) Elli bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde dört, c) Elli bin Türk Lirasından az idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde üç yıldır... Nispî idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır. Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar. Kabahati oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturması halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

Kanuni düzenlemeler incelendiğinde zamanaşımı süresinin, şayet fiilin işlenmesi ile netice aynı anda meydana gelmiş ise bu andan itibaren, şayet fiilin işlenmesi ile birlikte henüz zararlı netice meydana gelmemiş ise neticenin tüm sonuçlarıyla birlikte meydana gelmesinden itibaren işlemeye başlayacağı anlaşılmaktadır.

Uygulamada MAPEG tarafından zamanaşımı süresi, fiilin idarece öğrenildiği tarihten itibaren başlatılmaktadır. Ruhsat sahiplerinin ruhsat sahalarındaki eylemlerinin kabahat oluşturma durumu genellikle mahallinde yapılan tetkik raporları sonrasında ortaya konulduğundan, idare bu tarihi baz almaktadır. Zamanaşımı süresinin yanlış hesaplanması yargısal denetim bakımından idari para cezalarının iptali sonucunu doğurmaktadır. Nitekim konuya yönelik olarak Denizli İdare Mahkemesi 30/01/2020 tarih ve E:2019/581 K:2020/112 sayılı kararında; "Dosyanın incelenmesinden; Denizli İli, Buldan İlçesi sınırları dâhilinde ve DSİ 21. Bölge Müdürlüğü uhdesinde bulunan 20/2014-02 sayılı I-b Grubu kil hammadde üretim izin sahasında 25.01.2019 tarihli Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü oluru ile yapılan denetim sonucu 30.01.2019 tarihli HÜİB Mahallinde Tetkik Raporunun düzenlendiği, söz konusu raporda daimi nezaretçi defterinin Ek-4'e uygun tutulmadığının tespit edildiğinden bahisle 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 10/6. maddesi uyarınca şirket adına 31.054,00-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 14.02.2019 tarih ve E:408576 sayılı işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda; dava konusu 20/2014-02 sayılı I-b Grubu kil hammadde üretim izin sahasında DSİ 212. Şube Müdürlüğü'nün ruhsat sahibi olduğu, davacı şirketin ise yüklenici firma olduğu sahada daimi nezaretçi olarak T. B.'nin atandığı, Hasanbeyler Göleti ve Sulama İnşaatı'nın davacı şirket tarafından 25.06.2015 tarihinde bitirildiği ve noksansız olarak teslim edildiği, bu duruma ilişkin Kesin Kabul Tutanağı düzenlendiği, dosya içeriğinde fotoğrafları bulunan daimi nezaretçi defterinin en son 31.03.2015 tarihinde doldurulduğu, her ne kadar daimi nezaretçi defterinin usulüne uygun

olarak tutulmadığı gerekçesiyle davacı şirkete para cezası kesilmiş ise de; elli bin Türk Lirasının altındaki idari para cezalarının fiilin işlendiği tarihten itibaren 3 yıl içerisinde kesilmesi gerektiği, davacı şirketin projeyi bitirdiği tarihin 2015 yılı olduğu ve aynı dönemde daimi nezaretçi defterinin tutulduğu göz önünde bulundurulduğunda, davacı şirketin projeyi bitirerek teslim ettiğine ilişkin olarak düzenlenen Kesin Kabul Tutanağında işin bitirildiği tarih olarak belirtilen 25.06.2015 tarihinden itibaren 3 yıl içerisinde idari para cezasının kesilmesi gerekirken 25.01.2019 tarihli denetim üzerine 14.02.2019 tarihinde kesilen idari para cezasının zamanaşımı süresi dolduktan sonra tesis edildiği anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.” gerekçesiyle dava konusu idari para cezasının iptaline karar vermiş ve zamanaşımının nasıl uygulanması gerektiği hususunda belirleme yapmıştır.

1.2.5. Non Bis İn İdem İlkesi

İlke, bir kimsenin tek bir fiilinden yalnızca bir defa yargılanması ve cezalandırılabilmesi anlamını taşımaktadır. İlkenin amacı, idarenin bütünlüğü ilkesine de aykırı olarak bir kişinin aynı fiilden birden fazla olarak yargılanması, yargılamanın birinde suçlu diğerinde suçsuz görülmesi veya farklı yargılamalarda sorumluluğun ağırlığının farklı seviyelerde belirlenmesi gibi aynı fiil nedeniyle mükerrer cezalandırma yapılmak suretiyle oluşabilecek haksızlığın engellenmesidir (Özen, 2013). Bu kural Ceza Hukukunda mutlak olarak uygulanmakla birlikte İdare Hukukunda ve dolayısıyla Maden Hukukunda her zaman uygulanamamaktadır.

5271 sayılı CMK'nın 223'üncü maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7 numaralı Ek Protokolü'nün 4'üncü maddesinde benzer şekilde düzenlenen Non Bis İn İdem kuralı gereği kişi işlediği fiilden dolayı yalnızca bir defa yargılanıp bir defa ceza almaktadır (Berber, 2017: 23).

Konuya idari yaptırım kararları ile idari para cezaları çerçevesinde bakıldığında aynı eylem hakkında hem idari yaptırım kararı verilmesi hem de idari para cezası verilmesi halinde idari tedbirler ceza niteliğinde sayılmadığı için ilkenin ihlali yani birden fazla cezalandırma durumu söz konusu olmayacaktır (Ekinci, 2017: 46). Bu hususta 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun “içtima” başlıklı 15/1'inci maddesine göre: “Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir” şeklinde düzenlenmiştir.

Kanuni düzenlemenin birinci cümlesinden tek bir fiil ile bir kanun hükmünün farklı maddelerinin ihlali gerçekleşmiş ise ve maddelerde öngörülen cezalar para cezası niteliğinde ise içtima kuralları uygulanarak en ağır idari para cezasının uygulanması prensibi benimsenmiştir. Örnek olarak; Maden Kanunu'nun ruhsat sahasında yapılan üretim veya satışların beyan edilmemesi hususu gerçek dışı ve yanıltıcı beyan olarak kabul edilmiş ve buna karşı yaptırım olarak Kanunun 10'uncu maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması öngörülmüştür. Yine, işletme faaliyet raporlarını verilmemesi halinde Kanunun 24'üncü maddesi kapsamında idari para cezası verileceği düzenlenmiştir. İşletme faaliyet raporu “yıllık işletme faaliyetlerinin projeye uygunluk, üretim, satış tutarı ve miktarı, stok ve bunun gibi bilgiler ile toplam gelir ve tahakkuk eden Devlet hakkı gibi mali durumu gösteren ve şekli Ek-27 ve Ek-28'de gösterilen belgeyi” ifade etmektedir ve belirtildiği üzere içerisinde üretim ve satış miktarları yer almaktadır. İşletme faaliyet raporunun verilmemesi suretiyle üretim ve satışların beyan edilmemesi hali Kanunun 10 ve 29'uncu maddesine göre idari para

cezası gerektirmektedir. Ancak yukarıda verilen Kabahatler Kanununun ilgili hükmü gereğince söz konusu para cezalarından en ağır olan hangisi ise onun uygulanması gerekmektedir. Uygulama ise MAPEG, Kabahatler Kanununun öngördüğü düzenleme yerine söz konusu durumda iki ayrı idari para cezası tesis etmektedir.

Yine yukarıda yer verilen düzenlenmenin ikinci fıkrasında, aynı fiilin idari yaptırım kararı ile idari para cezasını gerektirmesi durumunda her ikisinde de ayrı ayrı uygulamaya tabii olunacağı yer almış, burada içtima kurallarının uygulanamayacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemenin Maden Hukukundaki örnek bir uygulamasına baktığımızda Maden Yönetmeliğinin “Hammadde üretiminin amaç dışı kullanılması ve hammadde üretim izni olmadan üretim yapılması” başlıklı 70’inci maddesinde; “Hammadde üretim izin alanından üretilen hammaddenin kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan projeler dışında kullanıldığı veya ticarete konu edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, faaliyeti gerçekleştirene amaç dışı kullanılan hammaddenin ocak başı satış bedelinin iki katı tutarında idari para cezası verilir. Yapılan üretimin projede belirtilen amaç dışında kullanımının ikinci kez tespiti hâlinde hammaddenin ocak başı satış bedelinin iki katı tutarında idari para cezası uygulanarak izin iptal edilir.” düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenleme ile hammadde üretim sahasında çıkartılan madenin başka bir amaç ile kullanıldığı ikinci tespiti halinde idari para cezası ile birlikte hammadde üretim izni iptal edilmekte böylece tek fiil ile hem idari para cezası hem de idari yaptırım kararı uygulanabilmektedir.

Konuya idari para cezası/idari yaptırım ve suç/ceza bağlamında bakıldığında aynı eylemin farklı hukuk düzenlerini ihlal etmesi durumuna ne olacağı sorusunun ayrıca cevaplanması gerekmektedir.

Madencilik faaliyetleri riskli çalışmalar olduğundan ruhsat/işletme izni/hammadde üretim izni sahibi kişilerin gerçekleştirdiği eylemler birden farklı hukuk düzenini ihlal etme olasılığı yüksektir. Örneğin ruhsat sahası dışında faaliyet gösterilmesi Maden Kanununca yasaklanmış buna idari para cezası verilmesi öngörülmüştür. Faaliyet sahasında çıkarılan madenin çevreye de olumsuz bir etkisi olacağı (moloz, yığın, hafriyat vs.) açıktır. Bu durum, yani ruhsat sahası dışında yapılan madencilik faaliyeti çevreye ilişkin Çevre Kanunu hükümlerini ve ayrıca Maden Kanunu hükümlerini ihlal edecektir. Peki bu gibi durumlarda hangi Kanun hükümleri kapsamında işlem tesis edilecektir. İdare Hukuku bağlamında ceza yargılamasındaki mahkumiyet gerekçeleri, aynı konuda uygulanacak idari yaptırım bakımından bağlayıcı değildir. Konuyla ilgili bir Danıştay kararında “suç teşkil etmeyen bir eylemin idari yaptırımı gerektirebileceği, idari yaptırım uygulanması gereken bir durumda, ceza muhakemesindeki nitelendirme ile idari merciin bağlı olmayacağı” ifade edilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, “hukuk devleti ilkesi ve ceza hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan 'aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz (ne bis in idem)' ilkesi gereğince, kişi aynı fiil nedeniyle birden fazla yargılanamayacağı ve cezalandırılmayacağı, ancak, bu ilke mutlak olmayıp, korunan hukuki yararı, unsurları, amacı ve neticesi farklı olması nedeniyle ayrı hukuk disiplinleri kapsamında aynı fiilin farklı şekillerde mütalaa edilmesi mümkün olacağı, bu ilke sadece ceza davalarına ilişkin olduğu için aynı fiilden dolayı ceza soruşturması yanında ayrıca hukuk davası veya disiplin soruşturması açılmasına engel teşkil etmeyeceği, dolayısıyla bir fiilin söz konusu hukuk disiplinlerinin öngördüğü farklı yaptırımlarla cezalandırılması hukuk devleti ve 'aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz' ilkesine aykırılık oluşturmayacağı” şeklinde karar vermiştir (AYM, 2017).

Aynı fiil nedeniyle Maden Hukukuna ait kurallar ile başka hukuk düzenine ait kuralların birlikte ihlal edilmesi durumunda kuralların farklı menfaatleri korumasının söz konusu olması sebebiyle her ne kadar tek bir fiil olsa da birden fazla amaç ve hukuki yararı ilgili her bir Kanunun öngördüğü şekilde birden fazla cezalandırılabilmesi gerekecektir.

2. MADEN KANUNUNDA DÜZENLENEN İDARİ PARA CEZALARI

Maden ruhsatlarında temel esas ruhsatın devamlılığın sağlanması, iptalinin ise ancak çok istisnai hallerde söz konusu olmasıdır. Buna karşılık 5995 sayılı Maden Kanunu'nda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve o dönemde yürürlükte olan Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği'nde yaptırım olarak maden ruhsatlarının iptal edileceği 17 husus belirtilmiştir (Yıldız, 2012: 18). Bu şekilde çok fazla ruhsat iptal sebebi öngörülmesi, ruhsatın her an iptal edileceği tehlikesini doğurmakta ve ruhsat güvencesini zedelemekte idi. Geçmiş dönemle kıyaslandığında Maden Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile birlikte geçmişte ruhsat güvenilirliğini zedeleyen, aynı zamanda girişimcileri madencilik faaliyetinden soğutan ya da kaçırarak iptal müeyyideleri, yeni dönemde daha çok faaliyeti durdurma ve idari para cezası yaptırımlarına dönüştürülmüştür.

2.1. İzinsiz Madencilik faaliyetinde Bulunma, Hafriyat Dökme

Maden Kanunu'nun 7'nci maddesinde “Çevresel etki değerlendirmesi ile ilgili karar, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, mülkiyet izni olmadan veya on üçüncü fıkraya aykırı faaliyette bulunulduğunun tespiti hâlinde idari para cezası uygulanarak bu alandaki işletme faaliyetleri durdurulur. Bu ihlalleri tespit eden kamu kurum ve kuruluşu diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına durumu bildirir. Bu ihlallerin ilk tespit tarihinden itibaren, ilk tespit dâhil üç yıl içinde üç kez yapıldığının tespiti hâlinde ise ruhsat iptal edilir.” düzenlenmesine yer verilmiştir.

Madencilik faaliyetleri arama ruhsatı safhası ile başlayıp işletme ruhsatı, ÇED süreci, işletme izni, orman izni ve işyeri açma ve ile devam eden bir süreçtir. Bir maden sahasında faaliyette bulunabilmek için bu süreçlerin usulüne uygun şekilde tamamlanması gerekmektedir. İlgili ruhsat ve izinlerin bulunmamasına rağmen işletme faaliyetinde bulunulması durumunda 7'inci maddeye göre idari para cezası uygulanması mümkündür.

Maden ruhsat sahaslarında rezerv bitmedikçe alana hafriyat vb. maddeler dökülemez. “Maden ruhsat sahaslarında rezerv kaybına sebebiyet verilmemesi için, arazinin vasfına bakılmaksızın ruhsat sahasları hafriyat toprağı, cüruf, inşaat yıkıntı atığı ve benzeri atıklar için döküm alanı olarak kullanılamaz, maden ruhsat sahaslarına kamu kurum ve kuruluşları tarafından döküm izni verilemez. ...İhalelik sahaslar için de arazinin vasfına bakılmaksızın, Genel Müdürlüğün uygun görüşü alınması zorunludur. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenlere 10 uncu maddenin yedinci fıkrasında belirtilen idari para cezasının on katı tutarında idari para cezası uygulanarak bu faaliyetler durdurulur, yapılan dökümün ruhsat sahasından veya ihalelik sahadan kaldırılması için altı ay süre verilir, bu süre içerisinde kaldırılmaması hâlinde bu fıkra kapsamındaki idari para cezası iki katı olarak uygulanır. Bu işlemler valilik veya ilgili idare tarafından yerine getirilerek, yapılan masraflar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir” hükmüne yer verilmiştir. İlgili hüküm ile ruhsat sahaslarındaki rezerv kayıplarının önüne geçebilmek, sahasların en verimli şekilde kullanılabilmesini sağlanması amacıyla, rezerv bulunan sahalara hafriyat dökülmesi yasaklanmış, buna aykırı davranışın karşılığı olarak hafriyatın kaldırılması ve idari para cezası uygulanması öngörülmüştür.

2.2. Usulsüz ve Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunulması

Kanunun 10'uncu maddesinde; beyanlardaki hata ve noksanlıklar, gerçek dışı veya yanıltıcı beyanda bulunmak, teknik eleman ve daimi nezaretçinin görevini ihmal etmesi hallerinde idari para cezaları düzenlenmiştir. “Beyanlardaki hata ve noksanlıklar, idarenin tespiti ve sorumluların uyarılmasından itibaren iki ay içerisinde düzeltilir. Bu sürede gerekli düzeltmenin yapılmaması halinde 20.000 TL idari para cezası uygulanır ve beyanlardaki hata ve noksanlıklar düzeltilinceye kadar maden üretim faaliyetleri durdurulur.

Gerçek dışı veya yanıltıcı beyanda bulunmak suretiyle bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını engelleyen ve/veya haksız surette hak iktisabına sebep olan teknik elemana ve daimi nezaretçiye 1.000 TL idari para cezası uygulanır. Gerçek dışı veya yanıltıcı beyanların üç yıl içinde tekrarı hâlinde teknik elemana ve daimi nezaretçiye 5.000 TL idari para cezası uygulanarak bu Kanun gereğince yapacakları beyanlar bir yıl süreyle geçersiz sayılır. Fiilin her tekrarında hak mahrumiyeti uygulamasına devam edilir. Uygulanan uyarı ve hak mahrumiyeti, teknik elemanın bağlı bulunduğu mesleki teşekküle bildirilir.

Daimi nezaretçi, atandığı ruhsat sahasındaki faaliyetleri düzenli bir şekilde denetleyerek tespit ve önerilerini daimi nezaretçi defterine haftada en az bir kez kaydetmek zorundadır. Bu süre içerisinde işletmede yeni bir durumun ve/veya işletme güvenliği açısından riskli bir durumun ortaya çıkması hâlinde bu hususu aynı gün deftere kaydetmesi zorunludur. Aksi takdirde daimi nezaretçiye 1.000 TL idari para cezası uygulanır. İkinci kez bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda daimi nezaretçiye 5.000 TL idari para cezası uygulanarak bu Kanun gereğince yapacakları beyanlar bir yıl süreyle geçersiz sayılır. Daimi nezaretçi defterini, daimi nezaretçi ile ruhsat sahibi veya vekili imzalar. Defterin ibraz edilmemesi, ruhsat sahibi ya da vekili tarafından imzalanmaması veya düzenli tutulmaması hâlinde, ruhsat sahibine 31.054 TL idari para cezası verilir. Bu fıkranın ihlalinin ruhsat sahibi veya vekili tarafından aynı yıl içerisinde tekrarı hâlinde idari para cezası iki kat olarak uygulanır.

Gerçek dışı veya yanıltıcı beyanda bulunmak suretiyle Kanun hükümlerinin uygulanmasını engelleyen ve/veya haksız surette hak iktisap eden ruhsat sahiplerine 50.000 TL idari para cezası verilir. Bu fıkranın ikinci kez ihlâli halinde bir önceki ceza katlanarak uygulanır. İlk tespit tarihinden itibaren üç yıl içinde madde hükümlerinin üç kez ihlâl edildiğinin tespiti hâlinde ruhsat iptal edilir.

Yetkilendirilmiş tüzel kişilere Genel Müdürlüğe vermiş oldukları her türlü bilgi, belge ve beyanın gerçek dışı veya yanıltıcı olması hâlinde 31.054 TL idari para cezası uygulanır. Bu fıkradaki ihlalin üç yıl içinde tekrarı hâlinde idari para cezası iki katı olarak uygulanır ve bu Kanun gereğince yapacakları beyanlar bir yıl süreyle geçersiz sayılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Beyan usulünün düzenlendiği 10'uncu maddede daimi nezaretçi, yetkilendirilmiş tüzel kişi ve ruhsat sahibi için farklı idari para cezaları düzenlenmiştir. Gerçek dışı beyan haricinde yanıltıcı beyandan bahsedilebilmesi için beyanın yanıltıcı olduğu hususunun açıkça anlaşılır olmaması yani iğfal kabiliyetinin bulunması gerekmektedir. Burada ruhsat sahiplerinin idari para cezası ile tecziyesi için gereken fiil gerçeğe aykırı veya yanıltıcı beyanda bulunması yoluyla olabileceği gibi haksız surette hak iktisap etmek fiili de tek başına idari para cezasını gerektiren bir eylem olarak düzenlemede yer almıştır. Daimi nezaretçi ve yetkilendirilmiş tüzel kişiler açısından ise düzenleyecekleri evrakların sorumluluğu ve önemi

ölçüsünde belge düzenlememeleri veyahut gerçeğe aykırı belge düzenlemeleri durumunda idari para cezasıyla cezalandırılmaları öngörülmüştür.

2.3. İdarenin Yaptığı Tetkik ve İncelemelere Katılmama, Engelleme

Kanunun 11'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında: "Ruhsat sahibi veya vekilinin mahallinde yapılan tetkik ve incelemelere katılmaması veya ruhsat sahibince ya da vekilince herhangi bir nedenle tetkik ve incelemelerin engellenmesi hâlinde 31.054 TL, bu fiillerden herhangi birinin tekrarı hâlinde ise iki katı tutarında idari para cezası uygulanır, mahallinde tetkik ve inceleme gerçekleştirilinceye kadar üretim faaliyetleri durdurulur." düzenlemesi yer almaktadır.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce ruhsat sahasındaki faaliyetlerin Maden Kanunu ve Yönetmeliğindeki usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin tespiti mahallinde yapılan denetim ile mümkündür. Bunun için rutin olarak ruhsat sahasında denetimler gerçekleştirilmektedir. Yapılan denetimlere ruhsat sahibinin katılması bir zorunluluk olarak düzenlendiği gibi denetimi engellemek de yasaklanmıştır. Denetim sırasında iradi olarak denetime katılım olmaması veya incelemenin engellenmesi hallerinde idari para cezası verilmektedir. Bu düzenleme ile sahada yapılacak incelemelerin daha verimli olması amaçlanmıştır (Özdemir, 2016:153).

2.4. Sevkiyat Fişi Olmaksızın Nakil, Ruhsatsız ve İşletme İzni Olmaksızın Üretim

Maden Kanunu'nun 12'nci maddesinde birden farklı fiil ve idari para cezası düzenlenmiştir. Maddede yer alan para cezalarının hesaplanma yönteminin daha iyi anlaşılabilmesi için ocak başı satış fiyatı ile devlet hakkının ne olduğu hususunun açıklığa kavuşturulması ve idari para cezasının hesabında hangi tarihteki ocak başı satış fiyatının dikkate alınması gerektiğinin açıklanması gerekmektedir. Buna göre ocak başı satış fiyatı; üretilen madenin hammadde olarak kullanılması veya satılması halinde, aynı pazar ortamında madenin işletmelerdeki tüvenan olarak ocak başı satışında uygulanan fiyat, ocak başı satış fiyatıdır. Madenlerden alınan Devlet hakkına esas olan emsal ocak başı satış fiyatı, bölgeler de dikkate alınarak her madene ait ayrı ayrı ve uygulandığı yıl için belirlenerek Genel Müdürlükçe ilan edilir. Ocak başı satış bedeli, ilan edilen emsal fiyattan daha düşük olamaz. Devlet hakkı ise; maden istihracı ile sağlanacak gelirden Devlet payına düşen ve ödeme yükümlülüğü ruhsat sahibine ait olan kısım olarak açıklanabilir. Bu kapsamda 12'nci maddede yer alan her bir eylem bakımından ayrı ayrı incelendiğinde;

12'nci maddenin 3'üncü fıkrasında, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 2365 sayılı Kanunla değişik 240'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinde yer alan taşıma irsaliyelerindeki bilgileri ihtiva eden beyan niteliğinde olan sevk fişi düzenlenmeksizin madenlerin sevk edilmesi ve bu durumun ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca tespiti halinde idari para cezası verilmesi gerektiği düzenlenmiştir. 4'üncü fıkrasında çıkarılan maden ile ilgili sevk fişinin düzenlenmemesi ayrı bir fiil olarak nitelenmiş ve idari para cezası yaptırımını uygulanacağı açıklanmıştır. Burada 3'üncü fıkrada idari para cezası öngörülen fiil madenin sevk fişi düzenlenmeksizin sevk edilmesi iken 4'üncü fıkrada yalnızca sevk fişi düzenlenmemesidir. Sevk fişi düzenlenmediği ve henüz çıkarılan madenler sevk edilmediği takdirde 2'nci fıkradaki idari para cezasının uygulanabilmesi mümkündür. Yine yukarıda açıklanmaya çalışıldığı üzere devlet hakkı, ocak başı satış fiyatından hesaplanacağından ve sevk fişi olmaksızın ne kadar satış yapıldığı anlaşılmayacağından sevk fişi düzenlenmemesi durumunda gerçekte ödenmesi gereken devlet hakkı tutarı tam olarak belirlenemeyecek ve idare gelirinden mahrum kalacaktır. Bu fıkrada düzenlenen idari para cezası yaptırımını ile bu durumun önüne geçilebilmesi

amaçlanmıştır.

5'inci fıkrada bilindiği üzere maden ruhsat sahiplerinin ruhsata konu maden grubu ve ruhsat sınırları içerisinde faaliyette bulunmak başka bir kişiye ait ruhsat sahasında, ruhsat alanı ve grubu dışında faaliyette bulunmamak yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu fıkarda düzenlenen yaptırım ile bu hususlar açıkça ifade edilerek ruhsatı olmaksızın veya ruhsatı bulunmasına rağmen ruhsat sahası dışında veya ruhsat grubu haricinde faaliyette bulunulması durumunda çıkarılan maden miktarı üzerinden o yıl ki ocak başı satış fiyatının 5 katı (üretimin yapıldığı yıl) üzerinden idari para cezası verilebileceği düzenlenmiştir. Aynı fiilin tekrarı halinde ise madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası verilmesi planlanmıştır.

İdari para cezasının daha net olarak anlaşılabilmesi için hammadde üretim belgesinin açıklanması gerekmektedir. Hammadde üretim belgesi kamu kurum ve kuruluşlarınca veya yap-işlet-devret modeli ile yapılan kamu yatırımları için görevli şirketçe projelerde kullanılacak yapı ve inşaat hammaddelerinin üretimi için verilen izni ifade etmektedir. Örneğin Karayolları Genel Müdürlüğüne yapılması planlanan asfalt çalışması için kullanılacak kalker, mıcır madenin ilgili maden sahasından çıkartılması/üretimi için Karayolları adına Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne verilen belge hammadde üretim belgesi niteliğindedir. Düzenlenen idari para cezasında ise ikili bir ayırım yapılmıştır. Hammadde üretim belgesi olmadan veyahut belge bulunmasına karşın Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne bildirilen yüklenici haricinde üretim yapıldığının tespiti halinde, kullanılan hammaddenin hammadde üretim izni verilen projede kullanılması durumunda ocak başı satış fiyatı kadar, bahsi geçen kamu yatırımı haricinde kullanılması durumunda ise ocak başı satış fiyatının 5 katı tutarında idari para cezası verilmesi öngörülmüştür. Yine 5'inci fıkradaki tekrür durumu bu fıkarda da yer almış ve fiilin tekrarı durumunda hammaddenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası verileceği düzenlenmiştir.

Ruhsatı bulunan ancak işletme izni bulunmayan maden işletmecilerinin ruhsatın kapsadığı grup kapsamında üretim yapması durumunda ocak başı satış fiyatının 5 katı tutarında idari para cezası ile cezalandırılabilmesi düzenlenerek, işletme izni bulunmadan da faaliyette bulunulamayacağı açık bir biçimde ifade edilmiştir. Üstelik idari para cezası, üretilen madene mülki amirlerce el konulması müeyyidesine ek olarak verilmektedir. İdari para cezası bakımından çıkarılmış olan madenin ocak başı satış fiyatının baz alınması ve bunun üzerinden üç kat, beş kat gibi ceza kesilmesi ihlalin ağırlığına bağlı olarak takdir edilmiş yaptırımlardır. Bunu haklı ve gerekli kılan farkların olması ve ağırlıklarının bu yaptırım ağırlığı farkını desteklemesi, elbette ki değerlendirilmesi gereken bir husustur (Gülan, 2008: 183).

2.5. Devlet Hakkı ve Teminatın Eksik Yatırılması veya Hiç Yatırılmaması

Kanunda ruhsat sahipleri dışında hammadde üretim izinli sahalarda, idarenin muvafakati ile çalışan gerçek ve tüzel kişiler için idari para ceza öngörülmüştür. Maden Kanunu'nun 14'üncü maddesindeki düzenleme uyarınca ruhsat sahasında faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilerin, idari para cezası ile cezalandırılabilmesi için ortada yap-işlet-devret modeli ile yapılan bir ihale sonucunda hammadde temin sorumluluğunun gerçek ya da tüzel kişiye bırakılmış olması, üretim izninin bu şirkete projeye sınırlı olarak verilmesi ve devlet hakkı veya çevreyle uyum teminatının söz konusu gerçek ya da tarafından eksik ya da hiç yatırılmaması gerekmektedir. Bahsi geçen şartların gerçekleşmesi halinde idari para cezası uygulanmakta ve maden sahasında faaliyet gösteren kişilere eksikliğin tamamlanması için 3 aylık süre tanınmaktadır. Bu

sürenin sonunda eksiklik tamamlanmaz ise faaliyete son verilmektedir.

2.6. Ruhsata Konu Madenin Ekonomik Olarak İşletilmemesi

Ruhsata konu madenin işletilmesi için zorunlu olarak çıkartılması gereken madenler Genel Müdürlük izni ile değerlendirilmektedir. Kanununun 16'ncı maddesiyle, madenin işletilmesi hususundaki sürekliliğinin sağlanması amaçlanmış "işletme projesinde belirtilen termin plânına göre belirtilen süre içinde ruhsata konu madenin ekonomik olarak işletilmemesi halinde" eyleme idari yaptırım öngörülmüştür. Ruhsata konu asıl madenin işletilmemesi ancak diğer yan maden türünün işletilmesi halinde üretilen diğer yan maden türünün satış bedeli baz alınarak satış bedelinin iki katı tutarında idari para cezası uygulanması planlanmıştır. Diğer bir ifade ile ruhsata bağlanmamış ancak üretimi zorunlu olan madenin tek başına üretilmesi yasaklanmıştır.

2.7. Faaliyet Raporunun ve Belgelerin Ön Arama Süresi İçinde Verilmemesi

Maden Kanunu'nda düzenlenen sistematığe göre arama faaliyetleri üç dönemden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla ön arama dönemi, genel arama dönemi ve son olarak detay arama dönemidir. Kanununun 17'nci maddesinde ön arama faaliyet raporları ile genel arama dönemindeki faaliyet raporlarının verilme süresi, verilmemesi, eksik verilmesi veyahut uygun bulunmaması durumunda öngörülen idari para cezası, ön arama dönemi için farklı genel arama dönemi için farklı koşullarda düzenlenmiştir. Buna göre ön arama döneminde yatırım harcamalarını da ihtiva eden ön arama faaliyet raporunun süresi içinde verilmemesi, süre içinde verilmesi ancak eksik bulunması ve idarece verilecek 1 aylık süre içerisinde eksikliklerin tamamlanmaması hallerinden herhangi birinde veya eksikliklerin tamamlanması, ancak idarece raporların uygun bulunmaması durumunda idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır. Genel arama döneminde ise bu dönemin sonuna kadar genel arama faaliyet raporu ve ön arama raporunun verilmemesi hali için direkt olarak ruhsatın iptal edileceği, raporların süre sonuna kadar teslim edilmesi ancak uygun bulunmaması durumunda ise idari para cezası verileceği düzenlenmiştir. Burada ön arama döneminden farklı olmak üzere, genel arama döneminde teslim edilen faaliyet raporlarının eksik bulunması halinde nasıl bir yol izleneceği başka bir anlatımla 1 aylık süre verilmesi gerekip gerekmediği hususu düzenlenmeyerek hukuken belirsiz bir durum oluşturulmuştur.

2.8. İşletme Ruhsatındaki Teknik Eksikliklerin Giderilmemesi, Ruhsat Taban Bedelinin Yatırılmaması, Elektronik Tebligat Adresinin Bildirilmemesi ve Gerekli İzinlerin Alınmaması

Maden ruhsatı sahiplerince işletme projesinin teslim edilmesinden Genel Müdürlükçe işletme projesi incelenmesinden sonra projedeki teknik eksiklikler ruhsat sahibine bildirilmekte ve ruhsat sahibine teknik eksikliklerin giderilmesi için 3 aylık süre verilmektedir. Buna rağmen süresi içerisinde teknik eksikliklerin giderilmemesi halinde Kanununun 24'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre idari para cezası uygulanmaktadır.

Kanununun 24'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre; ruhsat sahiplerine ruhsat süresinin uzatılması sırasında ruhsat taban bedelini yatırması, yetkilendirilmiş tüzel kişilerce hazırlanmış işletme projesinin sunulması ve aktif edilmiş elektronik tebligat adresinin bildirilmesi yükümlülüğü getirilmiş söz konusu yükümlülüğe aykırı davranılması halinde idari para cezası uygulanması öngörülmüştür. Yine aynı fıkranın son cümlesinde işletme ruhsat süresinin uzatılması durumuna has olmak üzere, yeni işletme projesinin mahallinde ve evrak üzerinde inceleneceği projedeki teknik eksiklikler ile vadesi geçmiş ruhsat harcı, ruhsat bedeli, çevre ile uyum teminatı ve Devlet hakkı gibi mali eksiklikler Genel Müdürlük tarafından ruhsat sahibine iki ay içerisinde bildirileceği, bildirim karşın eksikliklerin üç ay içinde tamamlanmaması

halinde idari para cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

Ruhsat sahibince, işletme ruhsatı yürürlük tarihinden itibaren üç yıl içinde Kanunun 7'nci maddesine göre alınması gerekli olan çevresel etki değerlendirme kararı, mülkiyet izni, işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile Genel Müdürlüğün kayıtlarına işlenmiş alanlar ile ilgili izinlerin Genel Müdürlüğe verilmesini müteakip, işletme izni düzenlemektedir. Süresi içinde yükümlülükleri yerine getirilmeyen ruhsatlar için 24'üncü maddenin 11'inci fıkrası uyarınca her yıl idari para cezası verilmektedir. 6592 sayılı Kanun öncesinde bu hüküm kanunun 24'üncü maddesinin on birinci fıkrası ile düzenlenmişti ve 3 yıl içerisinde kanunun 7'nci maddesine göre alınması zorunlu olan çevresel etki değerlendirme kararı, mülkiyet izni ve işyeri açma ve çalışma ruhsatını alamayan ruhsat sahiplerinin ruhsatları iptal edilmekte ve yatırmış oldukları teminat irat kaydedilmekteydi. Yeniden düzenlenen hüküm uyarınca iptal ve teminat irat yaptırımları 3 yılın devamında izinlerin alınmadığı her yıl için 50.000 TL idari para cezası olarak değişmiştir. Fıkranın son cümlesinde ise işletme ruhsat süresi sonuna kadar izinlerin alınmaması halinde işletme ruhsat süresinin uzatılmayacağı yani ruhsatın bu süre sonunda hükümsüz kalacağı hükme bağlanmıştır(Özdemir, 2016: 156).

Üretim ile ilgili olarak Kanunun 24'üncü maddesinin 12'nci fıkrasına uyarınca; beş yıllık periyotta maden üretimin en az olduğu bu beş yıl içerisindeki herhangi bir üç yılında yapılan toplam üretim miktarı işletme projesinde beyan edilen yıllık üretim miktarının %30'undan az olması durumunda, ruhsat sahiplerine idari para cezası müeyyidesi uygulanabilecektir. Yine bu idari para cezası uygulanmasından itibaren geriye doğru üç yıllık dönemde yapılan toplam üretim miktarı işletme projesinde beyan edilen yıllık üretim miktarının %30'undan daha az olması halinde ise ruhsat sahiplerine ayrıca idari para cezası verilebilecektir. Bu fıkra kapsamında beş yıl içerisinde iki defa idari para cezası uygulanması halinde maden ruhsatı iptal yaptırımı ile karşı karşıya kalabilecektir.

3213 sayılı Kanuna göre ruhsat iptali, ihlal edilen bir kuralın doğrudan sonucu olarak uygulanmamaktadır. Ruhsat sahibine, ihlal ettiği her bir kural için önce idari para cezası müeyyidesi uygulanmakta, sonrasında ihlalin devam etmesi ve ağırlığına bağlı olarak ruhsat iptali müeyyidesi uygulanmaktadır. Bu yaklaşım, idari yaptırımların kademeli olarak uygulanmasını zorunlu kılmakla üçüncü kişilere güvence getirmektedir. İhlalin ağırlığına göre kademeli bir idari yaptırım uygulanması, ölçülülük ilkesi bakımından da zorunludur (Kurt, 2020: 127).

2.9. İşletme Projesine Aykırı Faaliyette Bulunulması, İşletme Faaliyet Raporunun Verilmemesi

İşletme projesi çerçevesinde faaliyette bulunmayı zorunlu kılan Kanunun 29'uncu maddesi uyarınca işletme proje haricinde faaliyette bulunmak yasaklamakta, bu şekilde işletme projesi kapsamı halinde çalışan ruhsat sahiplerinin idari para cezası ile cezalandırılacağını düzenlenmektedir.

Kanunun 29'uncu maddesinin 5 ve 6'ncı fıkraları, ruhsat sahiplerini, 1 (a) grubu maden ruhsatları haricinde her yıl nisan ayı sonuna kadar bir önceki yıl içinde gerçekleştirdiği işletme faaliyeti ile ilgili işletme faaliyet raporunu Genel Müdürlüğe vermekle yükümlü tutulmuş, 1 (a) grubu maden sahaları için ise işletme faaliyet raporları ocak ayı sonuna kadar büyükşehir belediyesi olan illerde valiliklere, diğer illerde il özel idaresine verilmesi zorunlu hale getirmiştir, şayet belirtilen süreler dâhilinde bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda idari para cezası uygulanması söz konusu olacaktır.

2.10. İstihdam Şartlarını Sağlamadan Maden İşletme Faaliyetinde Bulunulması

Ruhsat sahalarında zorunlu olarak istihdam edilmesi gereken personeller Kanunun 31'inci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre, kaynak tuzlaları hariç olmak üzere maden ruhsat sahalarındaki işletme faaliyetlerinin maden mühendisi nezaretinde yapılması gerekmektedir. Maden ruhsat sahalarındaki işletme faaliyetlerinde asgari bir maden mühendisi daimi olmak üzere, işletme tekniği, büyüklüğü ve yapısal durumu göz önüne alınarak diğer meslek disiplinlerinden mühendis istihdam edilmesinin zorunludur. Belirtilen şekilde istihdam şartlarını sağlamadan maden işletme faaliyetinde bulunulduğunun tespit edilmesi hâlinde faaliyeti gerçekleştirene idari para cezası uygulanmaktadır. Ayrıca "istihdam şartlarını sağlamadan maden işletme faaliyetinde bulunulması" idare tarafından engellenecektir.

2.11. Pasa, Bakiye Yığını ve Cürufların Muhafaza Edilmemesi

Maden sahalarındaki düzenin, denetimin kolay ve hızlı şekilde sağlanabilmesi, çevre kirliliğın önlenmesi amacıyla Kanunun 36'ncı maddesiyle, ruhsat sahiplerine ruhsat üretimi sonrası ortaya çıkan pasa, zenginleştirme bakiye yığını ve cürufların ayrı ayrı muhafazasını, bunlar üzerinde analiz yapılmasını ve ilgili haritalarda gösterilmesini zorunlu tutulmuş ve bu fiile aykırılığın ruhsat taban bedeli kadar idari para cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

2.12. Teknik Nezaretçi İstihdam Etmeme

Teknik nezaretçi Maden Kanunu'nun 31'inci maddesinin ilk halinde fenni nezaretçi olarak isimlendirilmiş sonrasında bu ifade teknik nezaretçi olarak değiştirilmiş ve düzenlemenin son halinde ise teknik eleman olarak ifade edilmiştir. Kanunun ilk halindeki durumuyla fenni nezaretçi maden sahasındaki teknik işlemlerden sorumlu maden mühendisini ifade etmektedir. 2015 yılında Maden Kanunda yapılan 6592 sayılı Kanun ile teknik nezaretçisi bulunan sahalarda da daimi nezaretçi atanması zorunlu hale getirilmiş, teknik nezaretçisi istifa eden azledilen durumlarda derhal daimi nezaretçi atanması gerektiği belirtilerek bu yükümlülüğü yerine getirmeyen ruhsat sahiplerine Geçici 25'inci madde hükmü uyarınca para cezası verileceği düzenlenmiştir.

2.13. Kayıtlı Elektronik Posta Adresini Bildirmeme ve Adresi Aktif Kullanmama

Kanun koyucu idari işleyişin düzenli hale getirilmesi, zaman ve tasarruf sağlanması vb. amaçlar ile kayıtlı elektronik posta kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Kanunun Ek-18'inci maddesi ve Geçici 37'nci maddesi hükümleri uyarınca bunun sağlanması için KEP adreslerini bildirmeleri için maden ruhsat sahiplerine 31.08.2018 tarihine kadar süre tanınmış, azami bu süreye kadar KEP adresinin bildirilmemesi halinde idari para cezası uygulanması öngörülmüştür. Bahsi geçen tarihten sonraki her 3 aylık dönemde KEP adresinin kullanılmadığının ayrıca tespit edilmesi halinde ise fiilin işlendiği tarihte yürürlükte olan tarife üzerinden idari para cezası uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

3. HUKUKSAL DENETİM-GÖREVLİ VE YETKİLİ YARGI YERİ

5326 Sayılı Kabahatler Kanununun yürürlük tarihi olan 2005 yılına kadar idari yaptırım dolayısıyla idari para cezaları ile ilgili olarak genel bir düzenleme öngörülmemiştir. Yargı yoluna yönelik çerçeve bir mevzuat hükmünün bulunmaması nedeniyle her bir uyuşmazlık konusu bakımından hangi yargı kolunun görevli olduğu hususunda doktrinde tartışmalar yaşanmıştır. İdari para cezalarının yargısal denetiminin farklı yargı düzenlerinde yer alan mercilerce yapılmasının yanında, bu cezalara karşı yapılacak başvuru süreleri de farklılık arz ettiği görülmektedir (Özdemir, 2016: 148). 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Kabahatler Kanunu ile kabahatlere ilişkin yargısal denetim yollarındaki belirsizliğe ve iki

başlığa son verilmek istenmişse de Anayasa Mahkemesi'nin Kabahatler Kanununun 3'üncü maddesinin ilk halini iptal kararlarıyla belirsizlik ve iki başlığa geri dönmüştür (Uğur, 2010: 408).

Kabahatler Kanunu'nun 3'üncü maddesinin ilk haline göre "Bu Kanunun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır." düzenlemesi Anayasa Mahkemesinin 01.03.2006, E:2005/108, K: 2006/35 sayılı kararı ile "...Anayasa'da idarî ve adlî yargının ayrılığı kabul edilmiştir. Bu ayırım uyarınca idarenin kamu gücü kullandığı ve kamu hukuku alanına giren işlem ve eylemleri idarî yargı, özel hukuk alanına giren işlemleri de adli yargı denetimine tâbi olacaktır. Buna bağlı olarak idarî yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adlî yargının görevlendirilmesi konusunda yasa koyucunun geniş takdir hakkının bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ceza hukukundaki gelişmelere koşut olarak, kimi yasal düzenlemelerde basit nitelikte görülen suçlar hakkında idari yaptırımlara yer verildiği görülmektedir. Daha ağır suç oluşturan eylemler için verilen idari para cezalarına karşı yapılacak başvurularda konunun idare hukukundan çok ceza hukukunu ilgilendirmesi nedeniyle adli yargının görevli olması doğaldır. Ancak, idare hukuku esaslarına göre tesis edilen bir idari işlemin, sadece para cezası yaptırımı içermesine bakılarak denetiminin idari yargı alanından çıkarılarak adli yargıya bırakılması olanaklı değildir. Bu durumda, itiraz konusu kuralla diğer yasalardaki kabahatlere yollama yapılarak, yalnızca yaptırımın türünden hareketle ve idari yargının denetimine tabi tutulması gereken alanlar gözetilmeden, bunları da kapsayacak biçimde başvuru yolu, itiraz, bunlara ilişkin usul ve esasların değiştirilmesi, Anayasa'nın 125 ve 155'inci maddelerine aykırıdır" gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararının, 22 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe girmesi planlanmış ve Kanun koyucuya bu süre içerisinde göreve ilişkin hukuki boşluğun tamamlanabilmesi için süre tanınmıştır. Bu aşamada iptal kararı yürürlüğe girmeden "3'üncü madde (1) Bu Kanunun; a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır." şeklinde düzenlenmiş, böylece kabahat teşkil eden fiiller hakkında yasada kanun yoluna ilişkin olarak açıkça idari yargı görevli kılınmamışsa, Kabahatler Kanunu'nun 27, 28 ve 29'uncu maddeleri hükümlerine göre sulh ceza mahkemelerine başvuru ve itiraz yoluna gidilebilme imkânı sağlanmıştır. Kanun yolu dışındaki diğer genel hükümler ise, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanabilecek duruma gelmiştir.

3213 sayılı Maden Kanununun "Ruhsat bedeli, cezalar ve diğer yaptırımlar" başlıklı 13'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası; "Bakanlık, mülki idare amirlikleri ve il özel idareleri tarafından bu Kanuna göre verilen idari para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacağı" şeklinde düzenlenmiş iken 7164 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile "Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğün muhasebe birimi hesabına ödenir. İdarî para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Verilen idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması takip ve tahsilatı durdurmaz. Genel Müdürlük genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili bedeli en geç on beş iş günü içerisinde Hazine hesabına aktarır. Tahakkuk eden ve ödenmeyen Devlet hakları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere ilgili tahsil dairesine bildirilir. İlgili tahsil dairesi idari para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içerisinde durumu Genel Müdürlüğe bildirir." şeklinde düzenlenmiş bu düzenlemeye göre daha önceden görev noktasında yaşanan tartışmalar sona

ermiş ve İdari Yargı kolu para cezalarına yapılacak itirazlarda yargısal denetimle görevli kılınmıştır. Ayrıca bu yasal düzenleme ile dava açma süresine ilişkin olarak açık bir hüküm öngörülmüş ve dava açılması için gereken hak düşürücü süre 30 gün olarak belirlenmiştir. Yasal değişiklikten önce verilmiş olup da henüz istinaf ve temyiz aşamasından geçmemiş olan dosyalarda üst derece yargı mercilerince göreve ilişkin söz konusu değişiklik dikkate alınarak görev yönünden verilen ret kararları bozulmaya başlanılmıştır. Örneğin Maden idari para cezasının iptali istemiyle açılan davada Aksaray İdare Mahkemesinin 11/10/2018 tarih ve E:2018/875, K:2018/820 sayılı görev ret kararı Konya Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin 20/03/2019 tarih ve E:2019/227, K:2019/421 sayılı kararı ile bozulmuş ve İdare Mahkemelerinin maden idari para cezalarında görevli olduğu hususu vurgulanmıştır.

Maden idari para cezalarının denetiminin idari yargı yerinde olduğu hususu açıklığa kavuşturulduktan sonra idari para cezası ile birlikte başka bir idari yaptırım uygulanması durumunda görevli mahkemenin neresi olacağına da irdelenmesi gerekmektedir. Kabahatler Kanununun 27'nci maddesinin 8'inci fıkrasında “İdarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görülür.” şeklindeki düzenlemeyle böyle bir ihtilafın yaşanması durumu ortadan kaldırılmış ve idari yargının görevli olduğu hususu belirginleşmiştir.

Görevli yargı yeri konusundaki ihtilaflar çözüme kavuşmuşken yetkili İdare Mahkemesinin hangisi olduğu hususunda ilk derece İdare Mahkemeleri arasında hukuki ihtilaf devam etmektedir. Ancak Danıştay 8. Dairesinin Yetkili Yargı Yerinin Belirlenmesine ilişkin 02/02/2021 tarih ve E:2021/537, K:2021/531 sayılı kararında maden idari para cezalarında, “madenlerin taşınmaz olarak nitelendirilmesi konusunda duraksama bulunmadığı özel yetki kuralını düzenleyen 2577 sayılı Kanun'un 34'üncü maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca, taşınmaz mallara ve bu taşınmazlarla ilgili haklara ilişkin olduğu bu nedenle uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, taşınmazın bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu” gerekçesiyle maden sahasının bulunduğu yer idare mahkemelerinin yetkili olduğu görüşü benimsenmiş, ilk derece idare Mahkemelerine yetki konusunda yol gösterilmiştir. Yüksek mahkemelerce yetki konusunda bu görüşün benimsenmesinin sebebi, uyuşmazlığın bulunduğu yerde keşif, bilirkişi incelemesi yapılması gibi durumların gerekmesi halinde maden sahasına en yakın idare mahkemesinin, zaman ve fiziki koşullar yönünden davaların en süratli şekilde ve en az yargılama gideriyle sonuçlandırabileceği yönündeki saiklerdir.

Maden idari para cezalarının kesinleşmesini müteakip düzenlenen ödeme emirlerine ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde yetkili idare mahkemesinin hangisi olduğu hususuna da ayrıca değinmek gerekmektedir. Gerek Danıştay gerekse Bölge İdare Mahkemeleri kararlarında idari para cezalarının taşınmaza yönelik olduğu belirtilerek maden sahasının bulunduğu yer idare mahkemesinin yetkili olduğu görüşünü benimsemiş ancak ödeme emri konusunda ise, bu durumun aksine idari işlemi tesis eden idarenin bulunduğu yer idare mahkemesinin yetkili olduğu benimsenmiştir (Danıştay, 2020).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Maden Hukukunda öngörülen idari para cezaları kazuistik olarak düzenlenmiş, her fiil detaylandırılarak gerek Maden Kanunu'nda gerekse Maden Yönetmeliğinde açıkça belirtilmiştir. Para cezalarının bu şekilde kazuistik olarak düzenlenmesi eylem ve fiillerin her birinin anlaşılması ve öğrenilmesini zorlaştırmış, ruhsat sahiplerinin hukukunu etkiler

hale gelmiştir.

Maden Kanunu'nda düzenlenen para cezaları bütün halinde irdelendiğinde para cezalarının bir kısmının ruhsatla bağlantılı şekli eksikleri gidermeye yönelik olduğu büyük bir bölümünün ise esası ilgilendiren konulara ait olduğu ifade edilebilir.

Maden arama döneminin 3 bölüme ayrılarak farklı dönemlere farklı para cezalarının öngörülmesi, arama döneminin bir bütün halinde değerlendirilmemesi karmaşaya yol açabilecek niteliktedir. Bu kapsamda arama döneminin bütüncü olarak değerlendirilmesi, faaliyet raporlarının tek bir defa istenilmesi ruhsat sahipleri için çok daha uygun olacaktır.

Para cezalarını denetleyecek yargısal makamların görevine yönelik ihtilaflar 7164 sayılı Kanun ile giderilmiş bununla birlikte yetkiye ilişkin genel düzenlemelerin dikkate alınması nedeniyle farklı yorumların oluşmasına neden olunmuştur. Bunun giderilmesi, sağlıklı ve süratli bir yargısal denetim için Maden Kanunu'nda yetkiye ilişkin özel düzenlemelere yer verilmesi gerekmektedir.

Madenlerin ekonomiye olan katkısı hızlı ve süratli sonuçların alınmasının gerekli olması hususları gözetildiğinde özel ihtisas mahkemelerinin kurulmasının faydalı olacaktır.

ETİK BEYAN VE AÇIKLAMALAR

Etik Kurul Onay Bilgileri Beyanı

Çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen bir çalışmadır. Etik Kurul İznine Gerek Olmadığına Dair Beyan formu sisteme yüklenmiştir.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar tüm çalışmaları birlikte yürütmüştür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- AIHS, (2021). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. Erişim Adresi: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf, Erişim Tarihi: 17.05.2021.
- Akyılmaz, B., Sezginer, M. ve Kaya, C. (2019). *Türk İdare Hukuku* (10. Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.
- AYM, (1997). Anayasa Mahkemesi Kararı, 15.05.1997 tarihli, E. 1996/72, K.1997/51. Erişim Adresi: <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/1997/51?EsasNo=1996%2F72>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.
- AYM, (2015). Anayasa Mahkemesi'nin 14.1.2015 tarihli, E.2014/100, K.2015/6 Sayılı Kararı. Erişim Adresi: <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2015/6?EsasNo=2014%2F100>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.
- AYM, (2017). Anayasa Mahkemesinin 31.05.2017 tarihli 2017/28 E., 2017/107 K. Sayılı İlamı, Erişim Adresi: <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2017/107?EsasNo=2017%2F28>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.
- AYM, (2019). Anayasa Mahkemesi 14/03/2019 tarihli, E:2019/1, K:2019/14. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/04/20190419-27.pdf>, Erişim Tarihi: 17/05/2021.
- Berber, D. (2017). *İdari Para Cezaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cesur, İ. ve Güloğlu, Y. (2018). Judicial Review of Mining Exploration- Exploitation Licenses-Permits and Revocations in Forest Areas, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 18(3), 366-375.
- Çadırcı, A. (2020). *Türk Hukukunda İdari Para Cezaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Danıştay. (2020). Danıştay 8. Dairesi, 21/05/2020 ve E:2020/3129, K:2020/2127 ve Ankara Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 29/06/2020 tarihli, E:2019/2730, K:2020/630.
- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (2013). 17.4.2013 tarihli, E.2009/1446; E.2013/427;2013/233, D, İDDK, 9.7.2013, E.2009/604; E.2009/852.
- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (2006). Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 23.2.2006 tarihli, E. 2004/2733, K. 2006/54.
- Ekinci, M. (2017). Ceza Hukuku İlkeleri Açısından İdari Yaptırımlar, *YBHD*, 2017(3),19-54.
- Gölcüklü, F. (1963). İdari Ceza Hukuku ve Anlamı. *SBFD*, 18(2), 115-182.
- Gülan, A. (2006). Kabahatler Kanunu'ndan Sonra İdari Para Cezalarına Karşı Yargısal Denetim. *Mess Sicil*, 1(1), 159-171.
- Gülan, A. (2008). *Maden İdare Hukukumuzun Ana İlkeleri ve Temel Müesseseleri-Mevzuat ve Yargı Kararları Işığında Eleştirel Bir Yaklaşım Denemesi Maden İdare hukukumuzun Ana İlkeleri ve Temel Müesseseleri*. İstanbul, Lamure.
- Gülan, A. (2019). Kanun Değişikliğiyle İdari Para Cezası Verilmeden Önce “Uyarı” Şartı Getirilmesi, Kimi Durumlarda Görülmekte Olan İptal Davasını Etkileyecek Lehe Bir Düzenleme Sayılabilir Mi?. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21, 2953-2960.
- Günday, M. (2004). *İdare Hukuku* (9. Baskı). Ankara: İmaj Yayınevi.
- Gündüz, F. E. (2004). *İdari Yaptırımlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürses, A. P. (2011). *Türkiye’de ve Dünyada Uygulanmakta Olan Maden Kanunu ve Uygulama Yönetmeliklerinin Karşılaştırmalı Analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurt, H. (2020). *Türk Hukukunda Maden Ruhsatı ve Sicili* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Oğurlu, Y. (2001). *İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma, İdari Ceza Hukuku ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları* (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Özay, İ. H. (1985). *İdari Yaptırımlar*. İstanbul Üniversitesi Yayınları: İstanbul.

- Özdemir, N. (2016). 3213 Sayılı Maden Kanunu Kapsamında İdari Para Cezalarının Değerlendirilmesi. *İstanbul Barosu Dergisi*, 90 (3), 143-160.
- Özen, M. (2013). *İdari Ceza Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınları.
- Tamzok, N. (2005). *Maden Mühendisliği El Kitabı*. Ankara: TMMOB Maden Mühendisleri Odası.
- Telli, S. (1989). *İdare Hukuku ve Uluslararası Hukuk Açısından Madenler*. Ankara: S Yayınları.
- Uğur, H. (2010). Yüksek Mahkeme Kararları Işığında Kabahatler Kanunu'na Göre Kanun Yolları. *TBB Dergisi*, 0(89), 405-438.
- Uyuşmazlık Mahkemesi (1998). Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 08.05.1998 tarih ve E: 1998/10, 1998/12 sayılı kararı.
- Üzülmez, İ. (2001). Ceza Sorumluluğunun Esası ve Cezalandırmanın Amacına Dair Düşünce Hareketleri (Ceza Hukukunda Okullar Mücadelesi). *A.Ü.E.H.F.D.*, 1(4), 259-294.
- Yıldız, T. D. (2012). *3213 Sayılı Maden Kanunu Öncesinde ve Sonrasında Türkiye'de Maden Mevzuatında Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksel, E. (2005). *Kabahatler Kanunu* (1.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.